

РЕЦЕНЗИЯ

Относно конкурса за „доцент“ по научна специалност „Лозарство“, обявен в ДВ бр.6 от 22 януари 2021 г., с кандидат гл.ас. д-р Боян Сталев Сталев от катедра „Лозарство и овощарство“ при Аграрен Университет – Пловдив

Рецензент: доц. д-р Сава Георгиев Табаков Област на висше образование 6.0. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.1. Растениевъдство, научна специалност – Овощарство. Определен за председател на научното жури със Заповед № РД 16-414/05.04.2021

1. Данни за кариерното и тематично развитие на кандидата

Гл. ас. д-р Боян Сталев Сталев е възпитаник на Аграрен Университет – Пловдив където през 2005 г. завършва като бакалавър със специалност „Агрономство /Лозаро - градинарство/“, а през 2006 г., придобива магистърска степен с професионална квалификация „агроном“ по специалност „Производство на посевен и посадъчен материал“.

За повишаване на своята квалификация през 2010/2011г. по програма „Развитие на човешките ресурси“ кандидатът взема участие в модулите: „ДНК – технологии“, „Статистическа обработка на експериментални данни“ и „Съвременни образователни технологии и стратегии на учене“.

През 2013 г. след успешна защита на дисертация с тема: „Сравнително проучване на биологично и конвенционално производство на десертно грозде в района на с. Найден Герово, Пловдивска област“ придобива образователна и научна степен „доктор“.

През 2017г. кандидатът завършва курс по управление на качеството и изискванията на ISO 9001:2015.

Гл. ас. д-р Боян Сталев Сталев е член на Факултетния съвет на Лозаро - градинарския факултет от 2012 до 2019 година и член на Академичния съвет при Аграрен Университет – Пловдив в периода 2016 до 2019г.

2. Общо описание на предоставените научни трудове

В конкурса за „доцент“ гл. ас. д-р Боян Сталев Сталев участва с обща продукция от 35 научни труда .

❖ Научни публикации по номенклатурната специалност 31 броя, от тях:

- **три** броя свързани с докторската дисертация не подлежат на разглеждане.

- **четири** броя статии с импакт фактор /№ 1, 2, 3, 4/, от тях статия № 1 извън номенклатурната специалност.

- **шест** броя в реферирани и индексирани в световни база данни/№ 5, 7, 8, 9, 10, 11/

- **девет** броя в нереферирани списания с научно рецензиране /№ 12, 16, /№17 № 18 се дублират/, 19, 20, 21, 22, 23, 24, /№7 №25/ се дублират /

- **седем** броя в сборници от конференции /№ 6, 13, 14, 15, 26, 27, 28, 29/ от тях статия № 29 извън номенклатурната специалност.

- **няма** научно популярни

❖ Публикувана книга на база дисертационен труд **един** брой.

❖ Монографичен труд **един** брой.

❖ Учебни ръководства **един** брой в съавторство.

❖ Учебници **няма** издадени.

Допустими за рецензиране по научната специалност трудове са 27, както следва :

- **Публикации** с импакт фактор – три броя.

- **Публикации** реферирани и индексирани в световни база данни – пет броя.

- **Публикации** в нереферирани списания с научно рецензиране – девет броя.

- **Публикации** в сборници от конференции – седем броя.

Трудове без рецензиране са :

- Статии № 1, 5, 29 извън номенклатурата.

Материалите, съгласно правилника на ЗРАРБ /лични документи, служебни бележки, авторска справка за приносите в научните трудове, списък на научните трудове, участия в научни форуми и цитирания/ са представени с входяща молба до Ректора на Аграрен Университет - Пловдив.

3. Основни направления в изследователската работа на кандидата.

Съвременните технологии за производство на грозде свързани с методите на биологичното отглеждане, производството на посадъчен материал и влиянието между подложка и присадник, създаване и отглеждане на лозови насаждения са областите в които се развива научната дейност на кандидата.

Гл.ас. д-р Боян Сталев Сталев участва в осем проекта по номенклатурната специалност и е оперативен ръководител на един от тях.

4. Оценка на педагогическата подготовка.

Гл.ас. д-р Боян Сталев Сталев е утвърден преподавател по дисциплината „Лозарство“ в Аграрен Университет – Пловдив. В качеството си на асистент и главен асистент той има тринадесет години педагогически стаж. През последните пет години от 2015 г. до 2020 г. учебната му заетост възлиза общо на 2446,8 часа. В този период кандидатът е автор на четири учебни програми за студентите в бакалавърска и магистърска степен, редовна и задочна форма на обучение по дисциплините: „Лозарство“ , „Лозарство и биотехнологични методи“ и „Производство на лозов посадъчен материал“

Освен в Аграрен Университет - Пловдив в периода от 2009 до 2017 г. в рамките на програма „Еразъм“, гл. ас. д-р Боян Сталев Сталев изнася лекции и в Западнопомеранския технологичен университет в гр. Шчечин, Полша на студенти от входно ниво. Лекционния материал е свързан с лозарство, ампелография и производство на лозов посадъчен материал. В резултат на тази дейност през 2015г., кандидатът получава благодарствен диплом за развитие на отношенията между Аграрен Университет - Пловдив и Западнопомеранския технологичен университет в гр. Шчечин, Полша.

През 2012г. кандидатът участва като преподавател по мярка III „Професионално обучение, информационни дейности и разпространение на научни знания“

Гл.ас. д-р Боян Сталев Сталев участва и като лектор в обучителните курсове на Националната служба за съвети в земеделието /НССЗ/, където за периода 2014 - 2020 г. е провел осем семинара.

5. Значимост на получените резултати.

Значимостта на получените резултати е доказана с шестнадесет цитирания, от които дванадесет в чуждестранни издания, четири в български. Кандидатът има четири цитирания в списания с импакт фактор. Научните трудове на български език са осем броя, на английски език седемнадесет броя и на полски - два броя. Пет от представените за рецензиране трудове са самостоятелни.

6. Значимост на приносите за науката и практиката.

В зависимост от характера и значимостта на приносите те са представени както следва:

Научни приноси с оригинален и методичен характер:

Признавам за оригинални приноси резултатите свързани с химичния състав на гроздето, проведени с възможно най-модерна апаратура. Информацията в трудове /16,17,19/ е много полезна за винопроизводителите при преработката на гроздето в съответни продукти. Определени са концентрациите на нитрати и нитрити в гроздето, съдържанието на витамин С, рН и съдържание на екстракт, сухо вещество, органични киселини и др. Освен това е определена и промяната на отделните цветове съставлящи багрилната материя съдържаща се в кожицата на зърната при червените сортове, както и нейната промяна в зависимост от начините на узряване на гроздето.

Признавам за оригинални приноси резултатите свързани с химичния състав на нови сортове трапезно грозде. Изследваните безсеменни сортове грозде Афродита, Блян и Елица с добре развит остатък и червено трапезно грозде Троя и Фенике с меки семена се характеризират с високо съдържание на полифеноли с антиоксидантна активност. Безсеменните десертни сортове Афродита, Блян и Елица съдържат много феноли, антиоксидант и антирадикали, които са 4 до 8 пъти по-високи от десертните сортове Болгар и Брестовица. Червеното трапезно грозде Троя и Фенике съдържа много феноли, антиоксидантно и антирадикално действие, което е 2 до 5 пъти по-високо от това на сорта Палиери. /Труд 14/.

Признавам за оригинални приноси резултатите свързани със съвместимостта на подложка и сорт, проведени на 58 трапезни и вишени сортове грозде от различни екологични групи, присадени върху подложка Берландиери x Ринария SO4, които при производствени условия показват,

че тя има добър афинитет с повечето от тях, с изключение на сортовете Русалка 3, Среброструй, Султанина, Никополски мавруд и Пино ноар. /Труд 21/. Установено е, че генерирането на калусна тъкан в основата на подложката в значителна степен се определя от присадките. При присаждане върху копулация на „омега“, образуването на калусна тъкан се влияе в по-голяма степен върху субстрата в сравнение с присадката, но присадката също до голяма степен влияе върху процесите на регенерация. /Труд 20/.

Признавам за оригинален принос участието в издаденото в Полна методично ръководство със специализирана информация за преподаватели, студенти и производители на грозде и вина.

Научни приноси с потвърдителен характер:

Установена е зависимостта между листния газообмен и добива при сорт Велика при различни начини на поддържане на почвената повърхност, както и използването на конвенционална технология при отглеждането на лозовите насаждения, включваща употребата на синтетични торове и наторяване с органичен (оборски) тор, водени до повишаване на фотосинтетичната активност на листният апарат, което е в пряка връзка с плододаването на растенията. Използването на оборски тор е природосъобразно решение, подходящо и за биологично производство. Освен това натоварването на растенията с голям брой зимни очи води до намаляване на листния газообмен. /Труд 2/.

Установени са стойностите на хранителните елементи в почвата в района на с. Найден Герово, Пловдивска област при прилагане на конвенционална технология и биологично отглеждане на лозовата култура. При конвенционално отглежданите лози и при насаждението, мулчирано със слама, съдържанието на фосфор е по-голямо в слоя 0-30 cm, в сравнение с това на 30-60 cm. Амониевата форма на азота претърпява еднакъв ход на образуване и разходване в слоя от 0-30 cm и 30-60 cm през периода май – юли – септември. Количеството на микроорганизмите при насаждението, торено с оборски тор е най-голямо, следвано от лозите отглеждани със затревяване на междуредието, мулчирането със слама и най-малко при контролата. Органичната маса е сериозна предпоставка за активиране биологичната дейност на различните микроорганизми. /Труд 4/.

Събрана и обработена е ценна информация за химичния състав на десертното грозде във връзка с приложението му при лечение на болести и различни терапии, съдържанието на антиоксиданти и други полезни вещества. /Труд 17/.

Научно-приложни приноси с оригинален характер

Проведените проучвания с винени и десертни сортове грозде в различни населени места на България, принадлежащи към Южен централен район показаха широки възможности за прилагане на биологичните методи при отглеждане на лозята, пригодността на отделните терени за такова производство, както и приложението на модерни средства за борба с някои от вредителите по лозата. Поради все по-голямото значение на биологичното производство в Европа и България, тези изследвания са много актуални от една страна, а от друга са полезни с оглед даване на насоки за бъдещите производители, които биха желали да се занимават с такова производство. /Труд 15, 18, 21/.

Установено е че, използването на Са - Си като възпиращи растежа средства са довели до намаляване на периода за узряване на летораслите. Това дава възможност на лозовите растения да се подготвят по - добре за периода на покой, а също така да се проведе по-ранен гроздобер, особено при късно зреещите сортове, какъвто е и участвалият в опита. /Труд 28/.

Направен е икономически анализ свързан с биологичното производство на десертно грозде от сорт Велика. Това е важен момент в практическата ориентация на земеделските производители рещили да се занимават с такова производство. Установени са параметрите на икономическата ефективност при отглеждане на десертно грозде. Поради големият брой ръчни операции в десертните лозя, продукцията от тях се характеризира с висока себестойност. Затова е важно да бъдат оптимизирани процесите при отглеждането на лозята, с цел повишаване коефициента на печалба и нормата на рентабилност, което от друга страна е свързано с подобряване на сортовата структура на насажденията с пазарно ориентирани сортове и включване на повече механизирани операции в технологията на отглеждане. /Труд 4,11,13/.

Производството на лозов посадъчен материал е перспективен за България от гледна точка на насоката на развитие на земеделието ни. Съществен дял от производството му заема стратификацията на присадените подложки. В момента масово тя се извършва в сандъци, поставени в отопляеми помещения. Установено е, че за по-малки производства до 40:50 хиляди лози, от гледна точка на икономията на енергия е по-изгодно да се използва локално отопление само в зоната на калусообразуване. /Труд 22/.

На база многогодишния опит в създаването и формирането на лозови насаждения, са дадени съвети по отношение резитбите за формиране и плододаване на лозовото растение с оглед получаването на качествена продукция и правилна експлоатация през годините. Наред с това са посочени и най-важните предимства и недостатъци на отделните начини на формиране, което има важна практическа насоченост. /Труд 16/.

Представения монографичен труд „Използване на някои технологични решения при отглеждане на биологични лозови насаждения“

и публикуваната книга на база на дисертация „Сравнително проучване на биологично и конвенционално производство на десертно грозде в района на с. Найден Герово, Пловдивска област“ са много полезни за практиката, с оглед системата от мерки за намаляване на разходите, увеличаване на добивите и качеството на произвежданото грозде.

7. Критични бележки и пропуски.

Основен недостатък в представените научни трудове е краткият срок в който се провеждат експериментите. При повечето от тях /№ 2, 3, 4, 5, 6, 9, 12, 14, 16, 17, 20, 21, 22, 23, 26, 27, 28/ резултатите са две годишни а при /№8/ едногодишни. Кандидатът трябва да знае, че опитите с агротехника при полски условия където условията през вегетацията са променливи е препоръчително да бъдат с минимум три годишен период.

Забележката не намалява достойнствата на представените трудове, но трябва да се има предвид в последващата научна работа.

8. Препоръки

Гл.ас. д-р Боян Сталев Сталев трябва да съсредоточи своето внимание към изследвания, свързани с номенклатурната специалност в конкретни области от физиологията и биологията на лозата.

9. Заключение.

Представената научна продукция на кандидата отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ШПЗРАСРБ и Правилника на Аграрен Университет - Пловдив за неговото приложение.

Главен асистент д-р Боян Сталев Сталев е работил и се е изградил като учен и преподавател с висока квалификация. Научните му разработки в областта на биологичното производство на грозде, агротехниката на лозята производството на посадъчен материал, взаимоотношенията между сорт и подложка и някои икономически показатели в лозарството имат оригинален характер и обогатяват познанието в тази област.

Изложеното по-горе ми дава основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**

научно-изследователската, педагогическата и приложна дейност на кандидата гл.ас. д-р Боян Сталев Сталев.

Предлагам на почитаемото жури да гласува положително, а Факултетния съвет на Лозаро - градинарския факултет при Аграрен Университет - Пловдив да присъди академичната длъжност „Доцент“ на гл.ас. д-р Боян Сталев Сталев по научната специалност „Лозарство“.

Пловдив
02.06.2021г.

Рецензент:

/доц. д-р Сава Табаков/